

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 75/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- erityisasiantuntija Pertti Nieminen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Pekka Montell, Suomen Kuntaliitto
- verojohtaja Anita Isomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- veroasiantuntija Jukka-Pekka Hellman, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiainjohtaja Kati Malinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Keskuskauppakamari

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- työ- ja elinkeinoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia siten, että maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettavaa viivästyskorkoa alennettaisiin määräaikaaisesti. Viivästyskorko olisi väliaikaisesti korkolaissa tarkoitettu viitekorko lisättyinä 7 prosenttiyksikön asemesta 2,5 prosenttiyksiköllä. Viitekoron ollessa nykyisin nolla prosenttia viivästyskorko olisi 2,5 prosenttia. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi veronkantolakia siten,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

että veron palautuksia ei väliaikaisesti käytettäisi huojennetun maksujärjestelyn kohteena olevan veron suorituksiksi. Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimiin, joilla helpotetaan pitkittyneen covid-19-pandemian ja rajoitustoimenpiteiden vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden yritysten tilannetta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ensin mainittu laki olisi voimassa 31.8.2021 ja viimeksi mainittu 31.12.2021 asti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yleistä

Valiokunta pitää tärkeänä, että maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettavaa viivästyskorkoa on tarkasteltu uudelleen hallituksen esityksen HE 33/2020 vp antamisen jälkeen eduskunnan hyväksymän lausuman mukaisesti (EV 35/2020 vp). Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on puollettu laajasti. Valiokunta kannattaa toimia, joilla helpotetaan koronaviruspandemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta.

Korkotasoa

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että viivästyskorkoa tulisi alentaa esitettyä enemmän tai sen tulisi olla koroton. Valiokunta pitää valittua korkokantaa perusteltuna. Korkotasoa voidaan pitää kohtuullisena, kun otetaan huomioon se, että maksujärjestelyn saaminen ei edellytä vakuuksia ja maksujärjestely kohdistuu maksuvaikeuksissa oleville yrityksille, ja kun sitä verrataan siihen, millä korolla maksuvaikeuksissa oleva yritys voisi näissä olosuhteissa saada muuta rahoitusta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valittu korkotasoa helpottaa koronaviruspandemian perusteella talousvaikeuksiin joutuneiden verovelvollisten asemaa, mutta se ei saa muodostua liian houkuttelevaksi rahoituskeinoksi sellaiselle yritykselle, joka ei ole koronaviruspandemian johdosta akuuteissa maksuvaikeuksissa eikä siten verojen maksujärjestelyn tarpeessa. Perusteettoman alhainen viivästyskorko tai viivästysseuraamuksen korottomuus voi johtaa esityksen tavoitteiden näkökulmasta tarpeettomiin maksujärjestelyihin ja alentaa näin vuoden 2021 verokertymiä aiheettomasti.

Verohallinnon päätös maksujärjestelyjen ehdoista

Valiokunta puoltaa sitä, että Verohallinto helpottaa omilla toimillaan maksujärjestelyn ehtoja muuttamalla maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä antamaansa päätöstä. On esityksen tavoitteiden mukaista, että uutta huojennettua maksujärjestelyä voivat hakea myös sellaiset verovelvolliset, joilla on voimassa oleva maksujärjestely, eikä maksujärjestelyjen lukumäärää tule lain voimassaolon aikana rajoittaa. On perusteltua, että uuteen maksujärjestelyyn voidaan ottaa mukaan aikaisemmassa maksujärjestelyssä jäljellä olevat maksamatta olevat verovelat ja muut erääntyneet verot, jotka ovat syntyneet maksujärjestelyn aikana. Myös aikaisempaan rauenneeseen maksujärjestelyyn kuuluneet verovelat tulee voida ottaa mukaan uuteen maksujärjestelyyn.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

Valiokunta pitää tärkeänä, että Verohallinnon päätös annetaan mahdollisimman pian lain voimaantulon jälkeen.

Verovuoden 2020 tuloverojen erääntyminen

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esille huoli siitä, että esitys asettaisi verovelvolliset eriarvoiseen asemaan sen johdosta, että verovuoden 2020 tuloveron perusteella määrätävä jäännösvero erääntyy eri verovelvollisilla eriaikaisesti verotuksen joustavan valmistumisen johdosta. Niillä verovelvollisilla, joiden verotus päättyy touko- ja kesäkuussa 2021, erääntyy jäännösveron ensimmäinen erä heinä- ja elokuussa 2021. Tällainen jäännösvero voidaan ottaa huojennettuun maksujärjestelyyn. Sitä vastoin niiden verovelvollisten, joiden verotus päättyy heinäkuun 2021 jälkeen, erääntyy jäännösveron ensimmäinen erä syyskuun jälkeen, jolloin jäännösveroa ei voida ottaa huojennettuun maksujärjestelyyn. Verovelvollisen yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta on keskeistä huomioida, ettei verovelvollinen voi itse vaikuttaa verotuksen päättymisen ajankohtaan ja sitä kautta jäännösveron eräpäivään.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esille verovelvollisen mahdollisuus vaikuttaa jäännösveron määrään hakemalla Verohallinnolta lisäennakkoa, sillä ennakkoverojen määrä pienentää jäännösveron määrää. Verovelvolliselle tulee maksettavaksi lopullisessa verotuksessa jäännösveroa, jos ennakkoverojen, ennakonpidätysten tai muiden hyväksi luettavien erien määrä alittaa lopullisessa verotuksessa määrättävän veron määrän.

Lisäennakkoa voi hakea verotuksen päättymiseen asti. Verovelvollinen voi hakea lisäennakkoa verovuodelle 2020 esimerkiksi heinäkuussa 2021, jos hänen verotuksensa ei ole päättynyt vielä tuolloin. Verohallinnon hakemuksen perusteella määräämät lisäennakot luetaan tällöin hyväksi verovuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa. Lisäennakkohakemuksen perusteella määrätty ennakkovero voidaan ottaa huojennettuun maksujärjestelyyn muiden verojen tavoin, jos huojennettua maksujärjestelyä haetaan lain voimassaolon puitteissa.

Täten verovelvollinen voi itse vaikuttaa siihen, ettei hänelle synny jäännösveroa, joka jäisi lain voimassaolon määräaikojen takia huojennetun maksujärjestelyn ulkopuolelle. Näin verovelvolliset eivät valiokunnan käsityksen mukaan joudu sattumanvaraisesti eriarvoiseen asemaan verotuksen päättymisajankohdan ja jäännösveron eräpäivän ajoittumisen perusteella.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Verohallinto ohjaa ja neuvoo verovelvollisia lisäennakon hakemisessa ja sen vaikutuksesta jäännösveron määrään sekä lisäennakkoon liittyvästä maksujärjestelyn mahdollisuudesta. Verohallinnon neuvonnassa tulee korostaa sitä, että lisäennakkohakemuksen perusteella määrätty ennakkovero voidaan ottaa huojennettuun maksujärjestelyyn, jos huojennettua maksujärjestelyä haetaan lain voimassaolon puitteissa.

Vaikutukset verotuottoihin ja seuranta

Esityksessä ehdotetut lakimuutokset ja Verohallinnon menettelymuutokset alentaisivat kokonaisuutena verotuottoja vuodelta 2021 yhteensä 312 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 verokertymien arvioidaan kasvavan 189 miljoonalla eurolla ja vuoden 2023 verokertymien 108 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

Valiokunta pitää tärkeänä, että esityksen vaikutukset kuntatalouteen otetaan huomioon täysimääräisesti ja kunnille aiheutuvat verotuottomenetykset kompensoidaan nettomääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta oikea-aikaisesti.

Valiokunta korostaa lopuksi esityksen seurannan merkitystä. Hallituksen tulee seurata aktiivisesti maksujärjestelyn piiriin siirtyvien verojen määrää ja maksujärjestelyjen enimmäispituutta sekä esityksen vaikutuksia verotuottokertymiin ja yritysten taloustilanteeseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus arvioi kertyneen tiedon perusteella, onko määräaikaiseksi esitettyjen säännösten voimassaoloaikaa tarvetta jatkaa ja mikä korkotaso turvaa samanaikaisesti verotuottokertymän ja yritysten maksuvalmiuden poikkeusolosuhteissa parhaalla mahdollisella tavalla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 75/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö seuraa lainmuutoksen toimeenpanoa ja varmistaa Verohallinnon riittävän neuvonnan lisäennakon vaikutuksesta jäännösveron määrään ja siitä, kuinka lisäennakkohakemuksen perusteella määrätty ennakkovero voidaan ottaa huojennettuun maksujärjestelyyn.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lainmuutoksen vaikutuksia yritystoiminnan edellytyksiin ja verotuottokertymiin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lain voimassaolon jatkamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

Helsingissä 1.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
jäsen Elina Valtonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd (osittain)
varajäsen Petri Honkonen kesk
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps
varajäsen Janne Sankelo kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp
Vastalause /kok ja kd

VASTALAUSE

Perustelut

Koronaviruksen aiheuttama kriisi sekä hallituksen rajoitukset aiheuttavat edelleen poikkeuksellista vahinkoa yritystoiminnalle, joka ei kuulu tavanomaisen yrittäjärisikin piiriin. On edelleen perusteltua tukea yrityksistä — erityisesti niitä, joiden toimintaa edelleen rajoitetaan suoraan tai välillisesti. Verojen kevennetyt maksujärjestelyt ovat kokonaistaloudellisesti hyvä ratkaisu, kun tuki ohjautuu markkinaehtoisesti. Valtion kannalta kustannukset rajautuvat matalien korkojen oloissa toteutuvaan luottoriskiin. Ehdotetut huojennukset ovat oikeasuuntaisia ja kannatettavia.

Hallituksen esityksessä mainitaan, että maksujärjestelyiden matala korkotaso kohdistaisi tukea epätarkoituksenmukaisesti yrityksille, jotka saisivat markkinoilta rahoitusta muutoinkin. Suomen Pankin (3.5.2021) tilastojen mukaan yrityslainojen keskiprosentti on 2,01 prosenttia. Suuret hyvän luottoluokituksen yritykset saavat markkinoilta rahoitusta jopa negatiivisella korolla. Edellä mainitun sekä hallituksen esityksen perusteluiden, kohtuussyyiden ja markkinakorkojen tason perusteella katsomme, että veronmaksun lykkäämisestä perittävä korko tulisi laskea määrääjäksi nolnaan. Siksi esitämme muutosta, jossa viivekorko ja viivästyskorko vastaisivat määrääjän korokolain mukaista viitekorkoa (0,0 %).

Poikkeuksellisen tilanteen aikana käytettyjen tukien osumatarkkuudesta ei saada täysin toimivaa missään tilanteessa. On mahdotonta aukottomasti todentaa, että yrityksen tulonmenetykset tai maksuvaikeudet johtuvat nimenomaan koronakriisistä. Verojen huojennetut maksujärjestelyt substituioivat osittain muuta yrityksen saatavilla olevaa rahoitusta. Siten poikkeuksellisiin oloihin tarkoitettu tuki kohdentuu joiltain osin myös sellaisille yrityksille, joiden maksuvaikeudet eivät suoraan johdu kriisistä. Kuitenkaan verojen huojennettu maksujärjestely ei lopulta vähennä valtion verotuloja, vaan kyse on ainoastaan verojen maksun lykkäytymisestä. Siksi epätarkkuus tuen kohdistumisessa voidaan hyväksyä. Sellainen tuen kohdentumisen epätarkkuus olisi merkittävästi ongelmallisempi, jossa liian tiukasti määritelty tuki ei kohdistuisi sitä tarvitseville yrityksille.

Asiantuntijalausuntojen mukaan merkittävässä osassa pandemiasta kärsineissä yrityksissä on edelleen kipeä tarve joustoille. Esimerkiksi Keskuskauppakamarin kyselyn mukaan 12,6 % piti maksuvalmiuttaan heikkona tai välttävänä. Heikoimmaksi maksuvalmiutensa arvioivat pienet yritykset. Suomen Yrittäjien ja Finnveran pk-yritysbarometrin mukaan alkuvuonna 15 % yrityksistä raportoi vaikeuksista hoitaa maksujaan. Esimerkiksi matkailu-, tapahtuma-, kulttuuri- ja tapahtuma-aloilla vaikeudet ovat rajoitustoimien vuoksi edelleen laajoja ja tarve joustoille on ilmeinen.

Hallituksen esityksessä esitetään, että huojennettua maksujärjestelyä voi hakea vain 31.8.2021 saakka. Lain voimassaolon raja on ongelmallinen, sillä se asettaa yritykset eriarvoiseen asemaan. Yritysten verotus ei välttämättä ole vielä määräpäivään mennessä yrityksestä riippumattomista syistä valmistunut, eikä yrityksellä näin olisi mahdollisuutta päästä maksujärjestelyyn huojennetulla korolla. Yrityksellä olisi kyllä mahdollisuus hakea maksujärjestelyä, mutta maksujärjestelyn piirissä oleviin verosaamisiin kohdistuisivat seitsemän prosentin kustannukset. Tämä

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp
Vastalause /kok ja kd

asettaa yritykset keinotekoisesti eriarvoiseen asemaan. Kriisitukena käytettävällä tuella, joka valtion näkökulmasta ainoastaan lykkää verotusta, tulisi pyrkiä välttämään tarpeettomia häiriöitä markkinoilla. Verotusta tulisi voida hakea koko vuoden 2020 verotukselle riippumatta eräpäivästä ja verotuksen päättymisen ajankohdasta.

Valtiovarainministeriön vastineen mukaan verovelvollinen voisi vaikuttaa hänelle maksettavaksi määrättävän jäännösveron määrään verovuoden aikana muuttamalla ennakkoverojaan ja hakemalla lisäennakoita verotuksen päättymiseen asti ja siten itse vaikuttaa siihen, että tälle ei synny jäännösveroa, joka jäisi lain voimassaolon määräaikojen takia huojennetun maksujärjestelyn ulkopuolelle. On perusteltua kysyä, miksi koronaepidemian vuoksi helpotettu menettely laaditaan tarpeettoman moniportaiseksi ja hallinnolliselta taakaltaan raskaaksi. Koronaepidemian vuoksi tarjottavien huojennusten piiriin hakeutuvat useammin pienet yritykset, joilla ei ole osaamista tai mahdollisuuksia hankkia tarpeellista konsultaatiota, jotta huojennetun järjestelyn hakeminen olisi luontevaa ja tehokasta. Selväpiirteisellä ja suoraviivaisella ratkaisulla, jossa lain voimassaoloaika jatketaan vuoden loppuun asti, voidaan huojennuksen käyttöä helpottaa vastaamaan sen tarkoitusta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti. (*Vastalauseen muutosehdotus*)

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Laki

veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin (1556/1995) väliaikaisesti uusi 5 e § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp
Vastalause /kok ja kd

5 e §

Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko

Veronkantolain 41 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko ~~lisättynä 2,5 prosenttiyksiköllä.~~

Viivästyskorko lasketaan 1 momentin mukaisesti maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle 1 päivästä toukokuuta 2021 veron suorittamispäivään. Jos 1 momentissa tarkoitettu vero on erääntynyt ennen 1 päivää toukokuuta 2021, viivästyskoron laskemiseen eräpäivää seuraavan päivän ja 30 päivän huhtikuuta 2021 väliseltä ajalta sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään **joulukuuta** 2021.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain voimassaoloaikana tehtyihin maksujärjestelyihin. Tätä lakia sovelletaan myös maksujärjestelyihin, joita on haettu tämän lain voimassaoloaikana.

Helsingissä 1.6.2021

Matias Marttinen kok
Sari Essayah kd
Elina Valtonen kok
Sari Sarkomaa kok
Janne Sankelo kok
Timo Heinonen kok